

A Kúria a dr. Varga István ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kocsis Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen házasság felbontás, házastársi közös vagyon megosztása és többlethasználati díj megállapítása iránt a Battonyai Városi Bíróságnál 4.P.20.234/2011. számon megindított és a Békés Megyei Bíróságnak 2.Pf.25.741/2011/4. számú ítéletével befejezett perben az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 20. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 35.000 (Harmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget,

külön felhívásra a Magyar Államnak pedig 140.900 (Egyszáznegyvenezer-kilencszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a peres felek K.-n, 1973. augusztus 18-án kötöttek házasságot, melyből Cs. utónevű gyermekük született, aki már nagykorú. A házassági életközösségük 2008. december 8-án végleg megszakadt oly módon, hogy az alperes a felek K., K. u. alatt volt közös lakásából elköltözött.

Az ingatlan-nyilvántartás adataitól eltérően a peres felek 1/2-1/2-ed tulajdonában áll a K., belterületen nyilvántartott és természetben K., R. u. lévő és cukrászda művelési ágú ingatlan,

amelynek a forgalmi értéke 10.700.000 forint, a havi bruttó használati díja pedig 2008. december 1-től kezdődően 50.000 forint.

Az ingatlanra bejegyzésre került keretbiztosítéki jelzálogjog az E. Bank H. Nyrt. jogosult javára 8.500.000 forint és járulékai erejéig, mely összeg a felek közös adóssága, és amelyből 2008. december 8-a óta a felperes egymaga teljesített 1.869.208 forintot, míg további 2.499.998 forint és járulékai jelenleg is fennáll.

A házassági életközösség alatt a felek az alábbi közös vagyoni ingóságot szereztek, melyek az életközösség megszakadásakor a felperes birtokába kerültek:

1. 4 db alumínium asztal és 16 db szék	130.000 Ft
2. 1 beépített szekrénysor	80.000 Ft
3. 1 db sarok ülőgarnitúra	20.000 Ft
4. 1 számítógép tartozékokkal	50.000 Ft
5. 1 számítógép asztal	3.000 Ft
6. 1 színes televízió	0 Ft
7. olajradiátor	4.000 Ft
8. 1 db Totó nyomtató	40.000 Ft
9. mobil klíma	40.000 Ft
10. 4 vendégasztal 16 db székekkel	20.000 Ft
11. beépített szekrény és mosogató	20.000 Ft
12. rozsdamentes mosogató	35.000 Ft
13. digitális mérleg	7.000 Ft
14. dagasztógép tartozékokkal	60.000 Ft
15. 2 db rozsdamentes munkaasztal	90.000 Ft
16. habverő gép tartozékokkal	15.000 Ft
17. rozsdamentes faliszekrény	35.000 Ft
18. 2 db tejszínfúvó gép	110.000 Ft
19. gáztűzhely	10.000 Ft
20. 1 db mosogatógép	10.000 Ft
21. 1 db márványlapos asztal	15.000 Ft
22. gázkemence	2.300.000 Ft
23. 40 db sütőlemez	60.000 Ft
24. 3 db polc	9.000 Ft
25. 1 masszalehúzó	70.000 Ft
26. 10 db műanyag rekesz	3.000 Ft
27. 2 db kétrészes mosogató	12.000 Ft
28. 1 polcos munkaasztal	3.000 Ft
29. 495 l-es fagyasztóláda	40.000 Ft
30. 60 l-es fagylaltfőző gép	1.100.000 Ft
31. fagylalt fagyasztó gép	1.200.000 Ft
32. 1 db kétrészes mosogató	0 Ft
33. 1 db kétrészes mosogató	0 Ft
34. 25 db cukrásztálca	50.000 Ft
35. 3 ajtós öltözőszekrény	6.000 Ft
36. hűtőkamra	1.000.000 Ft

37. eszközök	150.000 Ft
38. Citroen gépkocsi	2.000.000 Ft
39. fagylaltos tricikli	70.000 Ft
40. 9 tégelyes fagylaltos pult	35.000 Ft
41. 7 tégelyes fagylaltpult	30.000 Ft
42. 2 db ISA süteményes vitrin	90.000 Ft
43. Ott Freser fagyigép	70.000 Ft
44. készpénzvagyon	500.000 Ft
45. követelésállomány	100.000 Ft
összesen:	9.692.000 Ft

A felperes különvagyonát képezték az alábbi ingóságok, adósság:

1. 2 db süteményes vitrin	- Ft
2. fagylaltpult	- Ft

A bíróság a felek házasságát a 4.P.20.050/2010/27. számú jogerős részítéletével felbontotta.

Az alperes módosított viszontkeresetében a felek házastársi közös vagyonának az akként történő megosztását kérte, hogy elsődlegesen adja a bíróság a felperes birtokába (helyesen: kizárólagos tulajdonába) a közös ingóságokat megváltási ár megfizetése ellenében, és szüntesse meg az ingatlanon fennálló közös tulajdont úgy, hogy az ő tulajdoni illetőségét a felperes váltsa magához a közös adósságnak a megváltási árba történő beszámítása mellett, másodlagosan pedig az ingóságokat ossza meg természetben a felek között és rendelje el a tulajdoni illetőségének az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését. Kérte továbbá az alperes (helyesen: a felperes) 800.000 forint többlethasználati díj megfizetésére való kötelezését.

A felperes módosított ellenkérelmében a viszontkereset elutasítását kérte arra való hivatkozással, hogy az elsődleges megosztási mód vonatkozásában a teljesítőképessége nem áll fenn, a másodlagos megosztási mód pedig az ingók vonatkozásában a méltányos érdekeit sértené, mert a cukrász üzemhez tartozó eszközökre a szakmája folytatásához szüksége van, míg a többlethasználati díj iránti igénynek nincs jogalapja. Vitatta az ingatlan forgalmi értékét, a tárgyszakértői vélemény helyességét, valamint az egyéb ingóságok értékét is.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével megállapította, hogy a peres felek közös tulajdonát képezi az ingatlan-nyilvántartási adatoktól eltérően 1/2-1/2 illetőségben a K., belterületen nyilvántartott és természetben K., R. u. számon lévő cukrászda művelési ágú ingatlan. Elrendelte a **M.-i** Földhivatalt megkeresését, hogy a K., belterületen nyilvántartott és természetben K., R. u. lévő és cukrászda művelési ágú ingatlannak a felperes nevén álló 1/1

illetőségéből 1/2 illetőségre jegyezze be az alperes tulajdonjogát - házastársi vagyontörség jogcímén, a keretbiztosítéki jelzálogjog érintetlenül hagyása mellett - annak függvényében, hogy a felek személyi azonosítójukat rendelkezésre bocsátják, és a felperest ennek tőrsére kötelezte.

Az alperes tulajdonába adta az alábbi ingóságokat:

dagasztógépet tartozékokkal 60.000 forint, 1 db tejszínfűvógépet 55.000 forint, 40 db sütőlemez 60.000 forint, 495 l-es fagyasztóládát 40.000 forint, 60 l-es fagylaltfőző gépet 1.100.000 forint, fagylalt fagyasztó gépet 1.200.000 forint, 25 db cukrástálcát 50.000 forint, C. gépkocsit 2.000.000 forint, tehát összesen 4.565.000 forint értékben, és kötelezte a felperest, hogy az ingóságokat 15 nap alatt adja az alperes birtokába.

A felperes tulajdonába adta a jelenleg is birtokában lévő alábbi ingóságokat:

4 db alumínium asztalt és 16 db széket 130.000 forint, 1 beépített szekrényt 80.000 forint, 1 db sarok ülőgarnitúrát 20.000 forint, 1 db számítógépet tartozékokkal 50.000 forint, 1 db számítógép asztalt 3.000 forint, 1 db színes televíziót 0 forint, olajradiátort 4.000 forint, 1 db Totó-nyomtatót 40.000 forint, mobil klímát 40.000 forint, 4 db vendégasztalt 16 db székekkel 20.000 forint, beépített szekrényt és mosogatót 20.000 forint, rozsdamentes munkaasztalt 35.000 forint, digitális mérleget 7.000 forint, 2 db rozsdamentes munkaasztalt 90.000 forint, habverő gépet tartozékokkal 15.000 forint, rozsdamentes faliszekrényt 35.000 forint, 1 db tejszínfűvó gépet 55.000 forint, gáztűzhelyet 10.000 forint, 1 db mosogatógépet 10.000 forint, 1 db márványlapos asztalt 15.000 forint, gázkemencét 2.300.000 forint, 3 db polcot 9.000 forint, 1 masszalehűzőt 70.000 forint, 10 db műanyag rekeszt 3.000 forint, 2 db kétrészes mosogatót 12.000 forint, 1 polcos munkaasztalt 3.000 forint, 1 db kétrészes mosogatót 0 forint, 1 db kétrészes mosogatót 0 forint, 3 ajtós öltözőszekrényt 6.000 forint, hűtőkamrát 1.000.000 forint, eszközöket 150.000 forint, fagylaltos triciklit 70.000 forint, 9 tégelyes fagylaltos pultot 35.000 forint, 7 tégelyes fagylaltpultot 30.000 forint, 2 db ISA süteményes vitrint 90.000 forint, és O. F. fagyigépet 70.000 forint értékben, 500.000 forint készpénzt és 100.000 forint követelést, tehát összesen 5.127.000 forint értékben.

A felperes tulajdonába adta a jelenleg is birtokában lévő alábbi különvagyoni ingóságokat:

2 db süteményes vitrint és fagylaltpultot érték megjelölése nélkül azzal, hogy ezen ingókat terhelő különvagyoni adósság megfizetése a felperest terheli.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 146.396 forint többlethasználati díjat.

Kimondta, hogy az E. Bank H. Nyrt. felé fennálló 2.499.998 forint és járulékai tartozást a peres felek - egymás közötti viszonyukban - fele-fele arányban kötelesek viselni.

Ezt meghaladóan az alperes viszontkeresetét elutasította.

Kötelezte a peres feleket, hogy fizessenek meg a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felhívására az abban foglalt módon és időben személyenként 338.150 - 338.150 forint le nem rótt eljárási illetéket a Magyar Államnak és úgy rendelkezett, hogy ezt meghaladóan a peres felek költségeiket maguk viselik.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezéssel élt annak részbeni megváltoztatása és dagasztógép, valamint annak tartozékai, a tejszínfűvő, fagylaltfőző, fagylelt fagyasztógép, 40 db sütőlemez és 25 cukrásztálca, tehát összesen 2.525.000 forint értékű ingóság kiadására, továbbá a többlethasználati díj fizetésére való kötelezésének a mellőzése iránt.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult.

A másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 160.300 forint fellebbezési illetéket, továbbá az alperesnek 15 napon belül 83.500 forint fellebbezési perköltséget.

A jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részének az indokolása szerint a perben eljáró bíróságok az életközösség megszűnésének időpontja, a felek Csjt. 27. §-ának (1) bekezdése szerinti házastársi közös aktív és passzív vagyonának, valamint a felperes Csjt. 28. §-ának (1) bekezdése szerinti különvagyonának a köre és értéke tekintetében a tényállást a felek egyező, valamint az alperesnek a felperes által nem vitatott előadására, a perben kirendelt igazságügyi ingatlanforgalmi- és tárgyszakértő aggálytalan szakértői véleményére, továbbá a becsatolt okirati bizonyítékok adataira alapította.

Mellőzte az első- és a másodfokú bíróság a felperes által indítványozott újabb szakértői vélemények beszerzésére irányuló bizonyítási indítványainak teljesítését, mert a kért bizonyítás lefolytatása a per érdemi elbírálásához nem volt szükséges, és azok előterjesztése a más csaknem három éve folyamatban lévő per további

elhúzását célozta. A szakértői véleményeket a felperes eredetileg maga is elfogadta, és a vagyonmérleg 40-43. tételeiben felvett ingóságok szakértő által meghatározott értékét csak több mint egy évvel a szakértői vélemény keltét követően tette vitássá, az ingatlanforgalmi szakértő pedig úgy nyilatkozott, hogy az életközösség megszűnését követő években különösebb forgalmi értékváltozás nem történt, ezért nem volt feltételezhető az, hogy a szakvéleményének keltét követő egy évben értékváltozás bekövetkezett volna, a szakértő által meghatározott forgalmi értéknek pedig a per érdemi elbírálása körében egyébként sem volt különösebb jelentősége, mert a jogerős ítélet a cukrászda ingatlan közös tulajdonát nem szüntette meg.

Nem volt vitás a felek között az E. Banktól felvett hitel közös vagyoni jellege, annak összegszerűségét és a felperes által az életközösség megszűnése után visszafizetett részét pedig a hitelező bank adatközlése igazolta.

A közös vagyon Csjt. 31. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján történő megosztása során az ingóságok vonatkozásában az első- és a másodfokú bíróságnak el kellett fogadnia azt a tényt, hogy a felperes nem teljesítőképes, ezért azokat - egyébként a főszabályt alkalmazva - természetben osztotta meg a felek között.

Ezen megosztás során figyelembe vette a bíróság azt a körülményt, hogy bár a cukrászda ingatlan jelenleg a felperes birtokában van az ingókkal együtt, és azt ő üzemelteti, a felek egyező előadása alapján cukrász végzettséggel az alperes rendelkezik. Ahhoz tehát, hogy szakmáját ő is gyakorolni tudja, mindenképpen szükséges legalább néhány ehhez használható ingóság. Így pl. fagylaltfőző és fagyasztó gépet, dagasztót, tálcákat, stb. az alperes birtokába adta. Ugyanakkor a felperes birtokában maradt gázkemence, hűtőkamra, asztalok, székek, munkaasztalok, fagylaltos pult, készpénz, stb.

A felperesi hivatkozással ellentétben éppen ez volt a megosztásnak az a módja, mely mindkét fél méltányos érdekeiket figyelembe vette.

A közös tulajdon a Ptk. 148. § (2) bekezdése szerinti magához váltással csak akkor szüntethető meg, ha az arra vállalkozó tulajdonostárs teljesítőképes, azaz a megfelelő ellenértéket a másik tulajdonostárs jogos érdekei által is indokolt módon és időben megfizetni képes. A teljesítőképeséget a féllel igazoltatni kell. Ha a bíróság megítélése szerint a magához váltást igénylő fél a tulajdonostársak érdekeinek megfelelő módon nem képes a teljesítésre, a közös tulajdon csak más módon szüntethető meg. A jelen perben mindkét fél azt, és csakis azt a módot kérte a közös tulajdon megszüntetésére, hogy az alperes illetőségét a felperes váltsa magához. Ezt célozta pl. a per legutóbbi szünetelése is,

hogy a megváltási árat a felperes előteremtse. A Ptk. 148. § (1) bekezdése szerinti természetbeni megosztás ugyanis az ingatlan jellege folytán megoldhatatlan, míg a hivatkozott § (3) bekezdésében meghatározott árverés útján történő értékesítés elrendelését a felek nem kérték. Mivel azonban a felperes legutóbbi beadványában is úgy nyilatkozott, hogy nem teljesítőképes, ezért a jogerős ítélet a közös tulajdon megszüntetésére irányuló viszontkeresetet elutasította.

Ha valamelyik fél azt állítja, hogy ingatlan-nyilvántartáson kívül tulajdonjogot szerzett, lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a tulajdonjog bejegyzésének hiányát még a per folyamata alatt pótolja. Ennek alapján tehát a bíróság megállapította, hogy az alperes a perbeli ingatlannak 1/2-ed illetőségben tulajdonosa, és rendelkezett ennek ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséről.

Mindezek alapján a felek vagyonmérlege az alábbiak szerint alakul:

Közös vagyon ingókból	9.692.000 Ft
Közös adósság	1.869.208 Ft
A tiszta vagyon	7.822.792 Ft
Melyből az egy főnek járó összeg (jutó):	3.911.396 Ft
A felperesnek járna:	
- a jutója	3.911.396 Ft
- a közös adósságból általa kifizetett	1.869.208 Ft
összesen:	5.780.604 Ft
A felperesnél van ingóságból	- 5.127.000 Ft
Hiánya:	653.604 Ft
Az alperesnél van ingóságból:	4.565.000 Ft
Járna neki a jutója:	- 3.911.396 Ft
Többlete:	653.604 Ft
amely megegyezik a felperes hiányával.	

Azt a felek ugyancsak egyezően adták elő, hogy a cukrászda ingatlant az életközösség megszakadása óta a felperes használja kizárólagosan, ezért a perben eljáró bíróságok az alperes többlethasználati díj megállapítása iránt előterjesztett keresetét a Ptk. 140-141. §-a alapján alaposnak találták.

Ha a közös tulajdon használata a tulajdoni hányad által indokolt mértéktől eltér, a többlethasználatért megfelelő ellenértéket (a gyakorlat szóhasználata szerint: többlethasználati, használati díjat) kell fizetni. Azt, hogy a többlethasználatért milyen mértékű ellenszolgáltatást kell téríteni, a közös tulajdonban álló dolog sajátosságaiból: így annak használati értékéből, felszereltségéből, műszaki állapotából, hasznosítási módjából, a használat egyéb sajátosságaiból, a dolog hasznaiból kiindulva kell megállapítani.

Ellentétben tehát azon felperesi ellenkérelemmel, miszerint az alperes volt, aki a visszatérés szándéka nélkül hagyta el a közös ingatlant, a bíróság a cukrászda ingatlanra, mely nem az utolsó közös lakás, hanem hasznot hajtó egyéb közös ingatlan, a bíróság a többlethasználati díj jogalapját megállapította az alperes javára.

Az ingatlanforgalmi szakvélemény alapján megállapítható, hogy az ingatlan havi használati díja 50.000 forint, vagyis az alperest megillető többlethasználati díj 2008. december 1-től 2011. július 31. napjáig összesen 800.000 forint.

A fentebbi vagyonmérleg szerint az alperest terhelne 653.604 forint ellenérték megfizetése, míg a felperest pedig 800.000 forint többlethasználati díj megfizetése. A két összegnek a Ptk 296. §-ának (1) és (2) bekezdésén alapuló egymásba történt beszámítása folytán kötelezte a jogerős ítélet a felperest 146.396 forint használati díj megfizetésére.

Mindezek alapján tehát a bíróság ítéletében döntött az alperes tulajdoni illetőségének bejegyeztetéséről az ingatlan nyilvántartásba, természetben megosztotta az ingóságokat, valamint a közös adósságot, és kötelezte a felperest a többlethasználati díjra, míg ezt meghaladóan a keresetet (helyesen: viszontkeresetet) elutasította.

Ugyancsak elutasította a Pp. 3. §. (4) bekezdése alapján, mint sürgősségi, és a per elhúzását célzót, a felperes könyvszakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát. A jelen perben teljességgel irreleváns a felperes vállalkozásának jövedelmezősége, illetve jelenlegi értéke is. Az ingókra vonatkozóan pedig fentebb már kifejtette álláspontját a bíróság.

A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelemmel élt a másodfokú bíróság ítélete közös ingóságok természetbeni megosztására és a többlethasználati díj fizetési kötelezettsége megállapítására vonatkozó rendelkezéseinek a hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróság ítélete ugyanezen rendelkezéseinek a megváltoztatása és az említett rendelkezések alapjául szolgáló viszontkereset elutasítása iránt.

A felülvizsgálati kérelmének részletesen kifejtett indokai szerint a jogerős ítélet kirívóan okszerűtlenül mérlegelt, amikor a felperest az ingóságok alperesnek való kiadására kötelezte, mert azok a felperes vállalkozásának a folytatásához és az általa működtetett cukrászüzem működőképességének a biztosításához nélkülözhetetlenek. Ellentétes a döntése az ítélkezési gyakorlattal is, mert a közös vagyon megosztása során az egyes vagyontárgyakat annak a félnek a tulajdonába kell adni, akinek azokra

körülményeinél fogva, így például a foglalkozása gyakorlásának folytatásához nagyobb szüksége van (Pfv.II.21.449/1995., CDT 129., LB Pfv.II.22.330/1993., CDT 128., BH 1980/6/214., CDT 56.). A cukrászüzemet a felperes működteti, ezért önmagában az a körülmény, hogy az alperesnek cukrász végzettsége van, nem indokolja a vitás vagyontárgyaknak az ő tulajdonába adását, hiszen az ésszerű és okszerű gazdálkodás követelményeinek is az felel meg, ha azok a felperesnél maradnak.

A jogerős ítéletnek a többlethasználati díj fizetési kötelezettségét megállapító rendelkezése a Ptk. 141. §-át sérti és ellentétes a Legfelsőbb Bíróság PK 8. számú állásfoglalásában foglaltakkal is, mert a tulajdonostárs elsősorban a tulajdoni hányadának megfelelő használat biztosítását követelheti, és csak akkor léphet fel pénzbeli térítés (használati díj) iránti igénnyel a tulajdonostársával szemben, ha a hányadának megfelelő használatot a felek eltérő megállapodása, a bíróság határozata vagy egyéb körülmények nem teszik lehetővé. A perbeli esetben az alperes az ingatlan használatával a visszatérés szándéka nélkül hagyott fel, ezért a többlethasználati díj iránti igényének nincs jogalapja.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseinek a hatályban tartására irányult.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. Téves a felperesnek az a felülvizsgálati érvelése, hogy az egyéni vállalkozói tevékenysége körében használt ingóságok jogerős ítélet által alkalmazott természetbeni megosztása az ítélkezési gyakorlattal ellentétes lenne.

1. A Csjt. 31. § (2) bekezdése értelmében a házassági életközösség megszűnésekor a vagyonközösség véget ér, és bármelyik házastárs követelheti a közös vagyon megosztását. A hivatkozott § (3) bekezdés szerint pedig a házastársak vagyonrészét a házassági életközösség megszűnésekor meglevő közös vagyonból lehetőleg természetben kell kiadni.

A Legfelsőbb Bíróságnak a házastársak valamelyike által folytatott egyéni vállalkozói tevékenység és egyéni cég körében használt vagyontárgyak körének és alvagyoni jellegének meghatározására és megosztásának módjára vonatkozó ítélkezési gyakorlata a Csjt. 27-28. §-a és 31. §-ának (2) bekezdése, valamint a 31. §-ának (5)

bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. szabályai mellett - az egyéni vállalkozásról szóló 1997. évi CXXXVII. törvénnyel módosított 1990. évi V. törvényhez (a továbbiakban: régi Evt.) kapcsolódóan alakult ki, az ennek alapjául szolgáló gazdasági jogi szabályokat azonban - jogszabályváltozás folytán - már nem a hivatkozott törvény, hanem az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény (a továbbiakban: új Evt.) tartalmazza. Az új Evt. egyes szabályai 2009. december 1-jén, a törvény egésze pedig 2010. január 1-jén lépett hatályba, míg az átmeneti szabályai szerint a cégjegyzékbe bejegyzett egyéni cégek 2010. július 1-jét követően már csak az új jogszabályok szerint létezhetnek.

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a felek házassági életközössége 2008. december 8-án szűnt meg, a házastársi közös vagyonuk megosztása tárgyában hozott elsőfokú ítélet pedig 2011. július 11-én, míg a másodfokú ítélet 2011. november 22-én kelt.

Ebből következően a felperes egyéni vállalkozói tevékenysége körében használt közös vagyontárgyak körének a meghatározására a régi Evt., az említett vagyontárgyak megosztásának a módjára viszont az új Evt. szabályai az irányadók.

A Kúria rámutatott már arra, hogy a Legfelsőbb Bíróságnak a régi Evt. hatálya alá tartozó egyéni vállalkozói vagyon körének és alvagyoni jellegének meghatározására, valamint a házastársak közötti megosztásának módjára vonatkozó 424. számú Elvi határozatában foglaltak - a gazdasági jogi és adójogi szabályok időközben bekövetkezett megváltozása ellenére is - változatlanul alkalmazhatók (Kúria - Pfv.II.22.292/2011.), a régi és az új Evt. szabályainak az egymással való egybevetéséből pedig az következik, hogy a régi Evt. szabályaihoz kapcsolódó házassági vagyoni jogi ítélezési gyakorlat - a megosztás módjával kapcsolatos egyetlen, de ide nem tartozó kivételtől eltekintve - az új Evt. hatálya alá tartozó egyéni vállalkozóra változatlanul irányadók.

A régi Evt. és az új Evt. hatálya alá tartozó egyéni vállalkozó ugyanis egyaránt az e tevékenységet folytató Ptk. 8. §-ának (1) bekezdése szerinti természetes személynek és egyszersmind a Ptk. 685. §-ának c) pontja szerinti gazdálkodó szervezetnek minősül, a természetes személytől független, önálló jogalanyisággal és elkülönült vagyonnal azonban nem rendelkezik, ezért - az aktív és passzív tételekből álló - vállalkozói vagyona a magánvagyonától nem különül el, hanem annak a részét képezi, és ez a magánvagyon házasságban élő egyéni vállalkozó esetén a közös vagyoni jutóját és a különvagyonát egyaránt magában foglalja.

A Legfelsőbb Bíróság 424. számú Elvi határozata indokolásának II. pontjából az tűnik ki, hogy az egyéni vállalkozói tevékenység

céljára szolgáló vagyontárgyak házastársak közötti megosztása a házastársak és a harmadik személyek közötti külső jogviszonyban nem csupán tulajdonosváltozást nem eredményező kötetmi jellegű elszámolás (kompenzáció, értékkülönbözlet, vagy a kettő kombinációja) útján, hanem tulajdonosváltozást eredményező módon, tehát természetbeni megosztás, nem egyéni vállalkozó vagy ugyancsak egyéni vállalkozó (másik) házastárs általi magához váltás, valamint az említett vagyontárgyaknak vagy azok egy részének a közös értékesítése, illetőleg az árverési értékesítésének bíróság általi elrendelése és a befolyó vételár felosztása útján egyaránt lehetséges (EBH 2001/1/424. -).

Más kérdés ugyanakkor az, hogy a tulajdonosváltozást eredményező ilyen megosztási mód alkalmazása csak a Csjt. 31. § (2)-(5) bekezdéseiben meghatározott jogszabályi keretek között és az ítélezési gyakorlat által kialakított elveknek megfelelően történhet.

A felek erre irányuló egyezı akarata esetén, vagy ha a megosztás - a célszerőség, a méltányosság és az arányosság követelményének megfelelően - más ésszerűbb módon nem lehetséges, az egyéni vállalkozáshoz tartozó vagyon kivételesen természetben is megosztható a házastársak között.

A perbeli esetben az életközösség ideje alatt az egyéni vállalkozói tevékenységet a kereskedő foglalkozású felperes folytatta ugyan, aki azonban a cukrász foglalkozású alperest munkaviszony keretében foglalkoztatta, az életközösség megszűnése óta azonban a felperes a cukrászdát egyedül üzemelteti. Az alperes a felperes egyéni vállalkozása körében használt vagyontárgyak természetbeni megosztását csak arra az esetre kérte, ha azokat a felperes teljesítőképesség hiányában nem tudná magához váltani, de nem zárkózott el attól sem, hogy a vitás ingóságok megosztására egyéni cég alapítása, majd annak kétszemélyes kft.-vé való átalakulása útján kerüljön sor. A felperes az ingóságok általa történő magához

váltásához ragaszkodott ugyan, az életközösség megszűnésétől a jogerős ítélet meghozataláig eltelt csaknem három éves időszakban azonban az alperest megillető értékkülönbség vonatkozásában a teljesítőképességét és a teljesítési készségét - a jogerős ítélet helyes indokai szerint - annak ellenére sem igazolta, hogy a különváláskor 500.000 forint közös készpénz és 100.000 forint közös követelés is a birtokban maradt.

Ilyen körülmények mellett helyesen járt el az első- és a másodfokú bíróság akkor, amikor a felperes egyéni vállalkozói tevékenységének folytatása céljára szolgáló ingó vagyontárgyak természetbeni megosztásáról döntött, hiszen a perbeli esetben a vitás ingóságok felperes által kért módon történő megosztása sem a felek egyező akarata, sem a célszerűség, a méltányosság és az arányosság követelményének megfelelő, más ésszerűbb módon nem volt lehetséges.

2. A Csjt. 31. §-ának (5) bekezdése szerint a bíróságnak gondoskodnia kell arról, hogy a vagyoni igények rendezésénél egyik házastárs se jusson méltánytalan vagyoni előnyhöz.

Helyesen fejtette ki a jogerős ítélet azt, hogy a természetbeni megosztás méltányosságból történő mellőzését önmagában a felperes egyéni vállalkozói tevékenysége körében történő használat ténye nem indokolja, mert a méltányosság ilyen gyakorlása az alperessel szemben méltánytalanság forrásává válna. A felperes által kért megosztási mód ugyanis - a jogerős ítélet helyes indokai szerint - azt eredményezné, hogy az ő tulajdonába hasznát hajtó, értékálló haszongépek, az alperesébe pedig egyenként számottevő értékkel nem bíró, értéküket nem őrző, összértékükben pedig a közös vagyoni jutóját meg sem közelítő ingóságok kerülnének, holott a vitás ingóságokat a cukrász végzettségénél fogva maga is rendeltetésének megfelelően képes használni.

II. Alaptalan a felperesnek a többlethasználati díj fizetési kötelezettségének a megállapítására irányuló viszontkereset elutasítása iránt előterjesztett felülvizsgálati kérelme.

A Ptk. 140. § (1) bekezdése értelmében a tulajdonostársak mindegyike jogosult a dolog birtoklására és használatára; e jogot azonban az egyik tulajdonostárs sem gyakorolhatja a többiek jogainak és a dologhoz fűződő törvényes érdekeinek sérelmére. A Ptk. 141. §-a szerint a dolog hasznai a tulajdonostársakat tulajdoni hányaduk arányában illetik meg.

A Legfelsőbb Bíróság - idézett törvényhelyekhez kapcsolódó - PK 8. számú állásfoglalása szerint közös tulajdon esetén a birtoklás és használat mértéke eltérhet a tulajdoni hányad szerinti aránytól. Az ilyen indokolt eltérés azonban a tulajdoni arálynak megfelelő haszonban való részesedés arányán nem változtat, ezért a

szükségesnek mutatózó időszakos pénzbeli kiegyenlítésről gondoskodni kell.

Arra helyesen hivatkozik ugyan a felperes, hogy az ítélezési gyakorlat szerint a társtulajdonos elsősorban a hányadának megfelelő használat biztosítását követelheti, és csak akkor léphet fel pénzbeli térítés (használati díj) iránti igényrel a tulajdonostársával szemben, ha a hányadának megfelelő használatot a felek eltérő megállapodása, a bíróság határozata vagy egyéb körülmények nem teszik lehetővé.

Tévesen érvel viszont azzal, hogy a cukrászda ingatlan használatával az alperes önként, a visszatérés szándéka nélkül hagyott fel, ezért a többlethasználati díj iránti igényének nincs jogalapja.

A jogerős ítélet ugyanis az idézett törvényhelyek szövegének nyelvtani értelmezésével és ítélezési gyakorlattal összhangban mutatott rá arra, hogy a K., R. u. alatti ingatlan az ingatlan-nyilvántartásban cukrászda művelési ág megjelöléssel szerepel, és az ténylegesen is ekként funkcionál, hiszen azt a felek az életközösség ideje alatt közösen, annak megszűnése óta pedig a felperes kizárólagosan az egyéni vállalkozói tevékenysége körében üzemeltetett cukrászda céljára használja. Az alperes az életközösség megszűnésekor a felek K., K. u. alatti közös lakását a visszatérés szándéka nélkül elhagyta ugyan, a vitás cukrászda elnevezésű ingatlan azonban sohasem szolgált a felek közös lakásául, ezért a többlethasználati díj jogalapja szempontjából nincs jogi jelentősége annak, hogy az alperes a használatával a visszatérés szándéka nélkül felhagyott.

Egységes az ítélezési gyakorlat abban, hogy amennyiben az életközösség megszakadásakor az egyik házaspár kizárólagos birtokába és használatába hasznát hajtó vagy személyes, illetve üzleti jellegű szükséglet kielégítésére alkalmas vagyontárgy - többek között pl. műhely vagy üzlethelyiség, gépjármű vagy üzleti, illetve vállalkozói tevékenység céljára használt más vagyontárgy - kerül, a másik házastárs a vagyontárgy arányos részének a használatáért - az egyéb feltételek meglétében - ellenértékre tarthat igényt (Pfv.II.24.145/1997. - BH 2000/10/448.)

A felek közös tulajdonában álló cukrászda ingatlant az életközösség megszakadása óta - a felek egyező előadása szerint - az egyéni vállalkozó felperes használja kizárólagosan.

A kifejtettek miatt a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján rendelkezett a Kúria az alperes felülvizsgálati eljárással felmerült költségeinek, valamint a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéknek a viseléséről. Az alapul vett felülvizsgálati perérték: 1.408.896 forint (ingók megosztása: 1.262.500 forint, többlethasználati díj: 146.396 forint)

Budapest, 2012. október 10.

Dr. Kőrös András s.k. a tanács elnöke, dr. Csúri Éva s.k. előadó bíró, dr. Makai Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő